

Colecția *Din temnițe spre Sinaxare*
LBRIS | We know books

Octavian Anastasescu

**LÂNGĂ VALERIU GAFENCU,
SFÂNTUL ÎNCHISORILOR**

Ediția a treia

Volum coordonat de Danion Vasile

Carte apărută cu binecuvântarea

Înalt Preasfințitului Arhiepiscop
Justinian Chira
al Episcopiei Maramureșului
și Sătmarului

Editura Areopag
București, 2023

O canonizare îndelung așteptată... ..	5
Harisme și minuni	25
Lângă Valeriu Gafencu	39
<i>Anexe:</i>	
Ne vorbește Valeriu Gafencu... ..	121
Cuvinte din temnița Aiudului	126
Valeriu Gafencu – un erou al credinței, al Bisericii, al neamului	132
Ajutorul minunat al Sfântului Valeriu Gafencu.....	144
„Cred și mărturisesc că Gafencu este un sfânt...”	150
<i>Părintele Justin Pârvu</i>	
Despre canonizarea sfinților închisorilor.....	159
Lepădarea de sfinți	166
<i>Părintele Arsenie Papacioc:</i>	
„Aici a fost Biserica – în temniță”	177
Ofrandă sfinților, mucenicilor, mărturisitorilor din temnițele comuniste	182
CANONUL SFÂNTULUI NOU MUCENIC ȘI MĂRTURISITOR VALERIU GAFENCU	186
ACATISTUL NOULUI MUCENIC VALERIU GAFENCU, SFÂNTUL ÎNCHISORILOR	196

„Mucenicii pentru numele Lui și pentru Evanghelie se grăbeau către moarte ca și către un praznic. Eu nu vorbesc despre câteva sute sau câteva mii ale căror nume sunt scrise în calendar, ci despre nenumărate milioane de creștini din întreaga lume, de-a lungul a două mii de ani, ale căror nume sunt cunoscute și scrise în Ceruri; despre oastea lui Hristos, împotriva căreia este cu neputință a lupta și în fața căreia toate oștile cele potrivnice sunt precum «trestia în fața vântului» (Psalmi 82, 12); despre popoarele cele mântuite în Ceruri, al căror număr se apropie deja de numărul nisipului din mare și al stelelor de pe cer, precum a fost făgăduit lui Avraam. (...) Vechea credință ortodoxă în Învierea lui Hristos cel răstignit și în cei răstigniți îndeobște pentru dreptate a fost deseori întărită și înnoită de legiunile noilor și noilor mucenici pentru Hristos”.

Sfântul Nicolae Velimirovici

Valeriu Gafencu este unul dintre noii mucenici pe care i-a rodit Biserica lui Hristos. Este, fără îndoială, cel mai cunoscut mucenic care a pățimit în temnițele comuniste din România.

Ca un ecou al evlaviei populare față de sfinții închisorilor, răspândite pe tot pământul românesc, pe 25 februarie 2021 Sinodul Bisericii Ortodoxe Române a decis „începerea demersurilor de canonizare a unor mărturisitori și mari duhovnici misionari români din timpul comunismului, în anul 2025, cu prilejul împlinirii a 140 de ani de autocefalie a Bisericii Ortodoxe Române (1885) și a 100 de ani de la înființarea Patriarhiei Române (1925)”². Pe lista de canonizare este trecut și părintele Gherasim Iscu, frate de nevoință și pătimire al Noului Mucenic Valeriu Gafencu. Este trecut și părintele Ilarion Felea, martirul de la Aiud.

¹ Sfântul Nicolae Velimirovici, *Cugetări și predici la Învierea Domnului*, Editura Predania, București, 2020, pp. 96-98 (n.ed.).

² <https://basilica.ro/sfantul-sinod-primele-decii-din-2021/> (n.ed.).

Dar, din păcate, deocamdată numele lui Valeriu Gafencu nu apare pe aceste liste. Și nu apar nici alte nume ale celor pe care evlavia populară îi socotește laolaltă cu sfinții din Sinaxare (cum sunt Mircea Vulcănescu, părintele Ilie Lăcătușu, Gheorghe Jimboiu, părintele Gheorghe Calciu Dumitreasa, maica Mihaela Iordache, părintele Arsenie Papacioc, părintele Justin Pârvu, părintele Constantin Sârbu, Marin Răducă, Traian Trifan etc.).

Trebuie să fim conștienți de faptul că el este unul dintre sfinții cu care dușmanii se luptă și după moarte. Când la primăria din Târgu Ocna s-a decis retragerea titlului de cetățean de onoare acordat lui Valeriu Gafencu, Octavian Anastasescu a spus: „Valeriu Gafencu e sfânt. El nu a pierdut nimic. Au pierdut doar cei care sunt împotriva lui. Eu l-am canonizat deja în inima mea, și această canonizare nu o poate anula nimeni.”

Unii spun: „Gafencu nu e sfânt, că, dacă ar fi fost, Biserica l-ar fi canonizat până acum ...” O astfel de poziție arată o lipsă de cunoaștere a modului în care Dumnezeu îi proslăvește pe robii Săi.

În Duminica Tuturor Sfinților, și mai cu seamă în Duminica Tuturor Sfin-

șilor Români, îi cinștim nu doar pe sfinții canonizați deja, care sunt foarte puțini față de cei necanonizați, ci și pe ceilalți.

Canonizarea sau necanonizarea lui Valeriu Gafencu ține nu de sfințenia sa, ci de credința sau necredința noastră. Creștinii care nu îl iubesc pe Valeriu Gafencu și care nu au evlavie față de sfinții închisorilor arată că au o credință îndoielnică. Dacă Îl iubești pe Hristos, îi iubești și pe robii Săi. Dacă nu îi iubești pe robii și prietenii Săi, pe sfinți, arăți că nu Îl iubești nici pe El. Sfântul Ioan Damaschin a spus că cine nu se închină icoanei lui Hristos în viața aceasta nu Îi va vedea fața în viața cealaltă. Cuvântul său poate fi aplicat și cinștirii sfinților – cine nu se închină sfinților în viața aceasta, nu Îl va vedea în viața viitoare pe Hristosul care a fost viu în inimile lor.

A nu-i cinsti pe sfinții ultimei prigoane nu înseamnă, de fapt, decât o lipsă de evlavie față de soborul tuturor sfinților și, implicit, față de Hristos. E adevărat că diavolul a stârnit și stârnește din ce în ce mai multă confuzie în privința cultului sfinților închisorilor. Așa cum creștinii au fost acuzați oarecând că beau sânge de copii la slujbele lor (sau că au dat foc

Romei), tot așa astăzi creștinii sunt acuzați că cinstesc sfinți vinovați de crime împotriva umanității. S-au schimbat doar refrenele, autorul este același. Trăim vremuri în care se pune în discuție în plan politic pedepsirea celor care îi cinstesc pe sfinții închisorilor, acuzându-i de propagandă fascistă și altele asemenea.

Sfinții închisorilor au fost pilde de iubire jertfelnică nu doar pentru cei de aproape ai lor, ci chiar și pentru prizonierii lor. De aceea, blocarea cultului lor este doar un atac la adresa Bisericii lui Hristos. Nu trebuie să ne fie teamă să-i cinstim pe noii mucenici și mărturisitori. Dacă îi iubim, trebuie să fim gata să și pătimim pentru cinstea de a-i avea ocrotitori. Tradiția Bisericii ne învață că ei sunt sfinți din clipa morții lor și, după cum scria Sfântul Nicodim Aghioritul, minunile săvârșite de ei sunt „inutile” – în sensul că cea mai mare minune a lor a fost tocmai moartea pentru Hristos, nefiind nevoie de o altă minune pentru adevărarea sfințeniei lor sau pentru canonizare.

Unii spun că este greșit faptul că li s-au pictat icoane și li s-au alcătuit acatiste înainte de canonizare. Dar marea

majoritate a sfinților canonizați în secolul XX au avut, încă dinainte de canonizare, icoane și acatiste. (De exemplu, acatistul de la canonizarea Sfântului Ioan Maximovici, din anul 1994, fusese alcătuit de părintele Serafim Rose, care trecuse la Domnul încă din anul 1982.) Sfinții au făcut o mulțime de minuni în viețile creștinilor care i-au cinstit înainte de canonizarea lor. Alții spun că trebuie să treacă un număr mare de ani de la moarte până la trecerea în Sinaxare, dar nici acest argument nu stă în picioare (Sfântul Ioan Iacob Hozevitul a trecut la Domnul în anul 1960, și în anul 1992 a fost canonizat - iar pentru canonizarea unui sfânt cuvios este nevoie de o cercetare mult mai amplă decât în cazul unui mucenic sau mărturisitor).

Biserica nu are niciun motiv și nu poate să se opună recunoașterii sfințeniei noilor mucenici. Faptul că unii clerici îi prigonesc încă pe sfinții închisorilor nu arată decât măsura duhovniciei lor, și nicidecum nu impietează asupra valorii jertfei acestora. Sfinții închisorilor așteaptă să fie canonizați.

Când s-au făcut săpături la Târgu Ocna pentru aflarea moaștelor lui Vale-

riu Gafencu, acesta s-a arătat în vis unui angajat de la primărie și i-a spus: „Mai săpați, că mă veți găsi.” În măsura în care românii dreptcredincioși îl vor cinsti pe Valeriu Gafencu, Dumnezeu îi va învrednici să se bucure și de cinstirea sfințelor sale moaște. Iar dacă îl vor uita sau ignora, se vor lipsi, singuri, de o mare binecuvântare...

Vorbind despre noii mucenici greci omorâți în perioada ocupației turcești, părintele Gheorghe Metallinos, marele dascăl de teologie ortodoxă, spunea: „Așezarea sfinților neomartiri în calendarul bisericesc de către Marea Biserică³ a avut o importanță imensă, de vreme ce, așa cum s-a spus, martiriul constituia respingerea faptică a cotropitorului. De altfel, nu sunt cunoscute cazuri de împotrivire a neamului contra cinstirii sfinților neomartiri. Desigur, poziția Bisericii în privința acestei cinstiri a fost facilitată de propunerea transpusă în faptă a Sfântului Atanasie din Paros (1721-1813), unul dintre conducătorii colivazilor, adică al neoisihăștilor, și anume, ca neomarti-

³ Adică de Patriarhia Ecumenică pentru Sfinții Neomartiri din perioada Turcocrăției (n. tr.).

rii să fie recunoscuți ca sfinți și înainte de hotărârea Bisericii, de vreme ce «sunt sfinți și trebuie să fie cinstiți ca atare⁴ și fără constatarea canonică a Marii Biserici».⁵

Deși sfinții închisorilor din România secolului XX intră în aceeași categorie, și pot fi cinstiți ca sfinți înainte de canonizarea lor oficială, părintele Metallinos spunea: „Am recomandat să se facă un prim pas prin recunoașterea bisericească oficială a sacrificiului martirilor holocaustului românesc. Având în vedere rolul matern al ierarhiei bisericești în vremuri critice, care pentru ocrotirea turmei evită mișcările riscante și grăbite, atunci când ierarhia întârzie și evită să ia hotărâri, se întâmplă două lucruri: sau este vorba despre înțelepciune sau despre trădare. A doua variantă vreau întotdeauna să o exclud dintr-o ierarhie ortodoxă...”⁶

Preasfințitul Varlaam Ploieșteanul spunea: „Biserica, care îi pomenește la fiecare Sfântă Liturghie pe luptătorii an-

⁴ Cu alte cuvinte, precum sfinții Bisericii (n. tr.).

⁵ Din volumul *Mărturisitorii din temnițele comuniste. Minuni. Mărturii. Repere*, Editura Areopag, București, 2021, p. 327 (n. ed.).

⁶ Din volumul *Mărturisitorii...*, p. 331. (n. ed.).

ticomuniști, alături de eroii care au căzut în războaiele pe care poporul nostru le-a purtat de-a lungul istoriei, participă și astăzi cu toată dragostea de mamă la pomenirea celor care, în închisori, n-au murit doar pentru valorile acestei națiuni, ci și pentru valorile Evangheliei. (...) Chiar și cei care au luptat împotriva comunismului din rațiuni pur politice, după ce s-au întâlnit cu suferința și au înțeles că în taina Crucii rezidă taina Învierii, L-au cunoscut pe Hristos cel răstignit și înviat și L-au mărturisit cu toată puterea lor. De aceea, este foarte firesc ca pomenirea acestor luptători împotriva unui regim ateist, anti-creștin, să se facă în ziua pomenirii celor 40 de Sfinți Mucenici de la Sevasta. (...) Există o asemănare între cei care au murit acum 1.700 de ani pentru Hristos (la Sevasta – n. red.) și luptătorii anticomuniști care au murit sau au suferit în perioada regimului comunist, întrucât și aceștia L-au mărturisit pe Hristos cu o forță sufletească exemplară”.⁷

⁷ Fragment dintr-un material realizat de Trinitas TV, postat pe basilica.ro/canonizari-2025-ps-varlaam-ofera-trei-nume/ (n.ed.).

Pentru această mărturisire jertfelnică, noii mucenici au primit de la Dumnezeu și darul facerii de minuni. Mărturiile despre ajutorul lor minunat se înmulțesc de la an la an...

„În luna martie a anului 2021, la osuarul de la Aiud s-a închinat o mamă din Cluj împreună cu fiul ei, George. La ieșirea din osuar, băiatul a început să povestească cum a văzut trei sfinți, ieșind din partea stângă a icoanei mari cu Maica Domnului, ocrotitoarea deținuților din temnițele comuniste. George povestea cum un sfânt l-a luat de o mână, al doilea de cealaltă mână, iar al treilea, care avea barbă și era mai bătrân, era mai în spate.

Mama copilului și-a cerut scuze mamei de la osuar, spunându-i că copilul exagerează și că nu trebuie luat în seamă. Dar, până au ajuns acasă, George a insistat că văzuse trei sfinți. Atunci mama lui a intrat pe internet și a început să caute imagini cu sfinții închisorilor. Când ea a găsit celebra icoană⁸ cu cei trei sfinți - Valeriu Gafencu, părintele Ilarion Felea

⁸ Această icoană a celor trei noi sfinți mucenici este reprodusă pe pagina următoare (n. ed.).

și starețul Daniil de la Rarău, copilul a spus: «Mamă, ei sunt. Cei doi mă țineau de mână, iar cel mai în vârstă stătea mai spate.»

Mama era uimită, dar fusese martora unei minuni. Sfinții i se arătaseră lui George exact ca în icoană. Și tatăl copilului a revenit curând la osuar, pentru a-i confirma maicii de acolo minunea trăită de fiul său.”⁹

Pentru curăția sufletului său, George s-a învrednicit să îi vadă în chip minunat pe acești sfinți. A adevărat că sfinții sunt cu adevărat prezenți la locurile lor de pătimire...

⁹ Din volumul *Mărturisitorii...*, pp. 10-11 (n. ed.).